

TÓTH II JÓZSEF

Mersevátról a Csepel bajnokcsapatába

Tóth II József, a Csepel egykori jobbszélsője 89. életévében, 2017. október 9-én elhunyt, utolsóan a svájci világbajnokságon ezüstérmes válogatott kerettagjai közül. Életének utolsó másfél évtizedében számtalanszor volt alkalmam beszélgetni vele élménybeszámolókon vagy „csak” barátian, kettesben. Életét, labdarúgó pályafutását korábbi beszélgetéseink segítségével idézem fel.

– *Mersevátan, egy kis vasi közsgében született. Hogyan került oda a családja?*

– A szintén József édesapám külsővati, míg édesanyám, Szabó Karolina mersei volt. Édesapám Celldömölkön vasutasként dolgozott. Anyámék öten voltak lányok, nagyapám kiment Amerikába, anyám négy évig kint élt, hazajött, majd utána férjhez ment az apámhoz, és hamarosan a jobb megélhetés reményében elmentek dolgozni a csepeli Weiss Manfréd gyárba. Közben édesanyám terhes lett, és hogy nyugodt körülmények között hozzon világra, visszament Mersére. Fonyó néni, a drága jó bábaasszony segített világra 1929. május 16-án. Mivel akkoriban még nem volt GYES vagy hasonló támogatás, édesanyám rövidesen visszajött Csepelre dolgozni, én pedig maradtam a nagyszüleimnél.

– *Hány évig gyerekeskedett Mersevátan?*

Született:

1929. május 16., Mersevát

Elhunyt:

2017. október 9., Budapest

Pályafutása játékosként: Weiss Manfréd FC, Csepel SC, Csepeli MTK, Csepeli Vasas (1940–1961)

Legjobb eredményei: világbajnoki ezüstérmes (1954, Svájc), VIT aranyérmes (1953, Bukarest), VIT ezüstérmes (1957, Moszkva), magyar bajnok (1959), ifjúsági magyar bajnok (1946)

Pályafutása edzőként: Kaposvári Vasas (1968–1969), Pápai Textiles (1969–1970), Szigetújfalui VM (1971–1973)

» 12-szeres A-válogatott, 5 gól (1953–1957), 11-szeres B-válogatott, 1 gól (1950–1957), valamint sokszoros utánpótlás, Budapest, ifjúsági és egyéb válogatott

» 296 bajnoki mérkőzés, 78 gól (1948–1961)

Elismerései: Magyar Népköztársaság Érdemes Sportolója (1955), Csepel díszpolgára (2011), Budapest díszpolgára (2014), Magyar Érdemrend tisztikeresztje (2015)

– Az iskola első két osztályát Mersén végeztem. Drága jó tanító nénim, Erzsike néni kőszegi volt, Takáts Károly volt a férje, a kisfiuk, Árpi később Győrben híres szíker lett. Tízévesen, harmadik elemista koromban karácsonykor aztán felutaztam Csepelre, és attól kezdve csepeli lettem. Ott jártam tovább iskolába, polgári-ba, aztán ott voltam inas is. De különben, amikor eljött a szünidő, édesapám Csepelen felrakott a vonatra, Külsővaton pedig az édes jó nagyapám levett a vonatról, és én ott töltöttem az egész nyarat. Így mentem el Vidosékhoz, az urasághoz napszámba, elmentem masinálni, csépelni. Nyár végén visszajöttem Budapestre, és folytattam az iskolát Csepelen.

– *A futballal is Mersevátton ismerkedett meg?*

– Igen, ott. Merse és Külsővat között volt a sánc, Napóleon idején építették, a leventéknek volt a gyakorlótere, ott futballoztunk állandóan. Ez volt a mi grundunk.

– *Úgy hallottam, hogy még a kapuba is beállt. Igaz?*

– Volt ilyen is. Gyerekkoromban Dabronyban futballoztunk, de mivel vasárnap litánia volt, én oda is mentem, miközben a többiek szekéren utaztak Dabronyba. A litánia után utánuk rohantam, odaértem, hogy kipihenjem magam, beálltam a kapuba. Viszont a második félidőt már végigjátszottam. Ez egy szoros mérkőzés volt, valami 8:0 lett, úgy emlékszem. Egyébként állandóan futballoztunk, rongylabdával, vagy ami volt, mezítláb, egy gatyában.

– *Állítólag két csapatban is játszott egy időben.*

– Igen. Egyik vasárnap játszottam Mersén a leventékkel, Beleznay Jenővel, Szalai Kálmánnal, Fodor Imrével, sőt áthoztam az unokabátyámat, Bali Lacit is Külsővatról. A következő vasárnap én mentem át Vatra. Úgyhogy minden vasárnap megvolt a meccsem, addig, míg itthon voltam. Minden nyáron lent voltam Mersén, egészen, míg a leventékkel el nem vittek. 1944-ben vége volt a tanításnak, jöttek a bombatámadások Pesten, és akkor én hazajöttem Mersére, a kishúgommal együtt. Elvittek leventének, a Radó majort őriztük meg a Cinca-patak hídját. Nem unatkoztam. 1954-ben a világbajnokság után, még a nagyapám élt, eljöttem Mersére búcsúra. Akkor találkoztam vele utoljára, még kikísért Külsővatra, az állomásra, két évre rá pedig elment. Úgyhogy az volt nekem az utolsó mersevái búcsúm.

Mersevátton rokonlátogatóban. A kép jobb szélén Tóth II József és felesége

Mersevát takaros kis település Vas megyében, Celldömöltkől 5 kilométerre, közvetlenül Veszprém megye szomszédságában, lakossága mintegy 600 főt tesz ki. A község elnevezése a Merse családra utal, akik részt vettek 1459-ben a hatalomra került, szinte még gyermek Hunyadi Mátyás ellen szervezett és elbukott Garay-felkelésben, melynek következtében elvesztették birtokaikat. Később Napóleon hadserege is megfordult a környéken.

Tóth II József szülőfalujában kortárs helyi labdarúgók után kutattam. Segítségemre volt Beleznay László, akinek édesapja is játszott Józsi báccsival, de sajnos ő már nem él. Beleznay László helyi vállalkozó, egykor a Vas Megyei Közgyűlés alelnöki tisztségét is betöltötte. Még ebben a minőségében kezdeményezte Tóth II József kitüntetését, aki végül a „Vas Megye Sportjáért” elismerésben részesült, melyet a szülőfalujában adtak át. Csakhamar kiderült, hogy a régiek közül csupán Józsa Gyula bácsi él, ő hat évvel fiatalabb, jól emlékszik mindenre, főleg, ha futballról van szó.

– A Celldömölki Vasutas NB II-es csapata kijött Mersére búcsúkor, hogy iskolajátékot tartson. Akkoriban az volt a szokás, hogy a faluból elszármazottak búcsúkor hazajöttek. Bózsai, Tóth II is itthon volt. Ha nem tudná, már akkor a Józsi Bózsinak hívta itthon mindenki. 38-as lába volt, de 40-es cipő volt itt a legkisebb. Az orrát kitömték vattával, de még mindig kijárt belőle a sarka. „Fiúk, hozzatok még vattát!” – szólt oda a többieknek. Így is lett, jó szorosra megkötötte a cipőjét, és pályára tudott lépni. Hát aztán az iskolajátékból egy csúfos vereség lett a Celldömölki Vasutasnak, 9:1-re kikaptak, Józsi maga öt gólt rúgott, abban a cipőben. Félidőben azt mondták a vasút vezetői: „Hogyan lehet faluhelyen ilyen játékosnak elkallódní, milyen jó lenne nekünk! Hol volt ő eddig?” Persze megmondták neki, ne árulja el, hogy ő az ifjúsági válogatott és Csepel jobbszélsője, de a celliek persze nem ismerték fel, akkor a hírek még nem úgy terjedtek, mint manapság. Tehát nem véletlenül rúgta az öt gólt. Amikor már csak a kapussal állt szemben, megkérdezte tőle, hogy melyik sarokba kéri, aztán begurította neki.

– *Milyen játékos volt az ifjú Tóth II?*

– Józsi kegyetlenül gyors volt. A labdavezetése élményszámba ment, mindig a balhátvéd jobb lábára vezette rá a labdát, de úgy vezette, nehogy a védő bal lábbal be tudjon avatkozni. Aztán elment a védő mellett. Ahányszor akarta, annyiszor hagyta ott a bekket. Gyors volt, és jól cselezett. A saját térfelén megkapta a labdát, az oldalvonal mellett lefutott a szögletzászlóig, hiába mentek utána, nem érték utol, betört a 16-oson

belülre, akkor már mindenki lemorzsolódott, már csak a kapussal állt szembe, akinek semmi esélye nem volt.

– *Gyula bácsi, látta játszani Tóth II-t valamelyik válogatott mérkőzésén?* – kíváncsiskodom tovább.

– Én nem, de a magyar–angol 7:1-es mérkőzésre a falu kapott egy darab belépőt. A nagybátyám, Józsa Pali bácsi érdemelte ki a jegyet, és fel is ment Pestre, a mérkőzésre. Amikor visszajött, mesélte: „Életemnek volt két boldog pillanata, mikor a Bali Marcsát feleségül vettem, meg amikor a Népstadionba bementem, aztán tátva maradt szemem, szám. Olyan jó helyre kerültem, a játékos kijáróhoz közvetlenül, aztán amikor jöttek ki a játékosok, köztük Tóth II is: „Halló, Tóth II, itt Merse hangja, a Pali bácsi” – kiabáltam neki. „Üdvözlöm, Pali bácsi!” Szólt vissza. Nekem ennél boldogabb perceket senki nem tudott volna varázsolni.

– *Mi történt azután, hogy tízévesen Csepelre került?*

– Természetesen futballoztam az utcákon és az iskolában. Osztályfőnököm, Palotás Sanyi bácsi valamikor régen, Debrecenben, az NB I-ben futballozott. Nekünk olyan jó kis csapatunk volt, hogy mi, másodikosok megvertük a harmadikosokat. A régi CSTK-pálya mögött szoktunk játszani, a homokos pályán, nem messze laktunk tőle. Egyszer a barátaim hívtak egy toborzóra, nem akartam elmenni, de végül mégis rávettek. Akkor Röck Ede bácsi, a híres primadonna, Röck Marika bátyja volt az edzője a csikónak. Így hívták akkor a kölyöcsapatot, hogy csikócsapat. Jött az öreg, és mondta nekem, hogy öltözzek át, és játszszak. Tíz perc után szólt: „Jól van, Kicsi, elég is, ne játsszál tovább!” Mondom magamban, ennyi volt, és mentem volna haza, amikor utánam kiáltott az öreg: „Maradj, Kicsi, vasárnap gyere ki a csikó meccsére, és már játszani is fogsz.”

– *De még túl fiatal volt, hogy leigazolják. Hogyan játszott mégis?*

– Kezdetben hamis igazolással, megöregítettek, és más nevet kaptam. Vasárnap nyolc órára misére mentem, tíz órakor kezdődött a meccs, arra kiértem a CSTK-pályára. Az első meccset a Budapesti Atlétikai Klub, a BAK ellen játszottuk, és nyertünk is. Így lettem a Weiss Manfréd nevét viselő gyár csapatának csikó-, vagyis kölyökjátékosa.

– *A következő években a Csepel, akkori nevén Weiss Manfréd FC kétszer is bajnokságot nyert. Milyen emlékeket őriz abból a korból?*

– Kiváló csapatunk volt. Én akkor labdaszedő is voltam. Sőt mindig jelentkeztem, mert a csikó délelőtt játszott, és akkor kiírták egy táblára a labdaszedőket. Délután találkoztunk a pályán, szerelésbe öltöztünk, és mentünk ki a mérkőzésre.

– *Hogyan folytatódott pályafutása?*

– 1945-ben, az első Budapest–Vidék ifiválogatott mérkőzésen is szerepeltem. 1946-ban mi nyertük meg az országos ifibajnokságot. Egyébként akkoriban Csepelen nagyon jó ificsapata volt még a Posztónak és a MOVE-nak is, itt játszott például Keszthelyi Miska vagy a később újpesti Egresi Béla. Az ifiválogatottban legendás ötös fogatunk volt: Budai, Kocsis, Tóth, Palotás, Czibor. A jobb half meg Újlaki Jóska, aki később Franciaországban csinált karriert. Jó szívvel gondolok vissza Mézes Sándor edzőmre, aki tulajdonképpen felfedezett. Visszatérve a csatársorunkra. Akkor Budai Laci még a Hutter Olajban, Kocsis Sanyi a Fradi ifiben játszott, én meg center voltam a Csepelből. Bal oldalon Palotás Peti, Poteleczy Péter a III. kerületből és Czibor Zoli Komáromból. Ilyen szürke csapatunk volt nekünk.

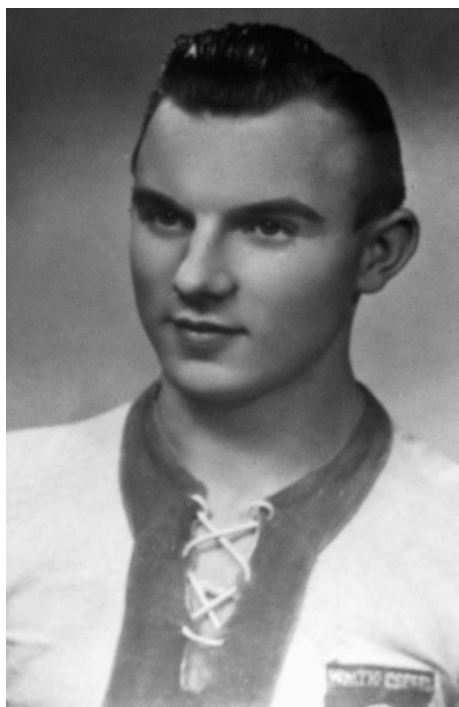
– *Soha rosszabb támadósrunk ne legyen!*

– A csatársorunkról megjelent egy cikk a sportújságban Csillagos csatársor címmel. Egyoldalas cikket írtak akkor rólunk, a munkahelyünkről, meg hogy mit csinálunk.

– *Ifjúsági válogatottként már elérhető közelségbe került a felnőttcsapat kerete?*

– Lassan igen. Pápai Péter bácsi, az intéző és Gere Józsi bácsi meg a többi sportvezető mind mondták, hogy meg kell erősödnöd, mert még gyenge vagy. Azt mondták, majd beszélnek a nagy csapat edzőjével, Kalmár Jenő bácsival, és megkérdezik, mit lehetne tenni? Beszéltek is vele, és Jenő bácsi magához hívott: „Nem úgy fogsz erősödni, hogy máshol játszol, hanem itt, a tartalékcsoportban fogsz játszani, és a csepeli tartalék játékosokkal fogsz megerősödni.”

– *1948-ban, mikor a Csepel harmadszor lett bajnok, akkor került fel a felnőttcsapatba. Hogyan sikerült bekerülnie a „nagyok” közé?*

Újoncként a Csepel felnőttcsapatában

– Először azt akarták, játsszak már abban a csapatban is, itthon, a Szombathely ellen. Mondom Kalmár Jenő bácsinak: „Jenő bácsi, ne játszasson, mit szólnak, ha mások helyett én kerülök be.” Ez az egy meccs már nem számított, de azért a meccs előtt a szerelést megkaptam.

– *Ha játszik bajnoksapat tagja lehetett volna már 1948-ban?*

– Igen, az igaz, de később azt mondta nekem Jenő bácsi: „Kicsim, most nem kerülsz be, de nyáron kimegyünk Felvidékre két hétre, kijössz velünk, és ott már te játszol.” Így is történt. De előtte már egy Szent István Kupa-mérkőzésen debütáltam, a Latorca utcai Elektromos pályán játszottunk a Jednota Košice ellen. Győztünk, és már az első mérkőzésemen sikerült gólt szereznem.

– *Ekkor már jobbszélsőt játszott?*

– Igen. Szélsőként mindig ki voltam téve annak, hogy kapok labdát, vagy nem kapok labdát. Először nem szerettem játszani szélsőt, sőt kifejezetten utáltam. Centert igen, mert akkor azt mondta nekem Ede bácsi: „Kicsim, tied a pálya, szaladj oda, ahova akarsz!” Ez így is volt. Később az öreg is már rábeszélte arra, hogy játsszak szélsőt. Kint maradtam a szélén, és kaptam is labdákat. Jó összekötőm volt Kacsóh Karcsi személyében. A későbbiekben a kapus és a középhátvéd poszt kivételével mindegyik szerepkört betöltöttem.

1949. április 10., Prága, Csehszlovákia–Magyarország (3:1) ifjúsági válogatott labdarúgó-mérkőzés. Álló sor, balról jobbra: Fábián, Tóth II, Mandik Béla edző, Sólyom (Schuman), Szigeti (Schmidt), Mednyánszky, Guba, Anda, Domonkos kapus. Guggolnak: Sárosi, Palotás, Csáki

Berlinben, a főleg csepeli és szombathelyi labdarúgókból álló szakszervezeti válogatottban. Balról áll Jávor Pál edző és Tóth II József

– Hamarosan feljegyezte a nevét a noteszába Sebes Gusztáv szövetségi kapitány is.

– Szerencsére gyorsan gyökeret vertem a Csepel felnőttcsapatában, majd bekerültem az utánpótlás-válogatottba is. 1949-ben, Berlinben játszottunk a szász válogatott ellen, egy zömmel csepeli és szombathelyi vegyes csapattal, nyertünk 2:1-re. Hivatalosan szakszervezeti válogatott voltunk, Jávor Pali bácsi volt az edzőnk. 1950-ben lettem először B-válogatott, aztán Gusztai bácsi már jelezte, hogy figyeli a játékomat, bármikor számíthatok a behívójára. Mivel a nagynéném Angliában élt, nyugati útlevelet nem kaphattam, így annak ellenére, hogy szó volt róla, hogy utazom, mégis lemaradtam a helsinki olimpiáról.

– *Fiatalkorom lévén, gondolom, közben behívták katonának is.*

– 1951-ben Csepelről öten vonultunk be: Mészáros Gyurka, Kóczián II, Márkus Karcsi, Czibor Zoli és én. Híradós lettem, megtanultam morézni is. Az edzésekre és a meccsekre elengedtek bennünket, délután eltávozhattunk, és este tíz órára vagy hétfőn délelőttre kellett vissza mennünk a laktanyába. Nem kivételeztek velünk, keményen végigcsináltunk mindent. Szerencsémre elengedtek egy évet, mivel megnyertük a hadsereg bajnokságot. Bedöcs parancsnok úr nagyvonalúan ígéretet tett, ha nyerünk, leszerelhetünk. Ő sem hitt bennünk, de aztán mégis sikerült megnyernünk a bajnokságot, és tartotta is a szavát.

Sebes Gusztáv felfigyelt a tehetségére

1953-ban Sebes Gusztáv szövetségi kapitány behívta Tóth II Józsefet a bukaresti Világifjúsági Találkozóra (VIT) utazó utánpótlás-válogatottba. Csapatkapitánya lett az együttesnek. Ő csak szerényen úgy értékelte ezt a megtiszteltetést: „én voltam a rangidős a fiatalok között”.

A magyar küldöttséget Sebes Gusztáv vezette, aki a legtöbb időt a labdarúgókkal töltötte. A csapat a kiutazás előtt három hetet a tatai edzőtáborban töltött, ott készült fel a „mini olimpiára”. Két kiváló edző irányította az edzéseket, Király Tivadar (akit csak Tibi bácsinak hívtak) és Dudás János. Sebes rendszeresen ellenőrizte a felkészülést, mely elégedettséggel töltötte el.

Az első ellenfél, egy Salzburg melléki osztrák klubcsapat, az 1. Halleiner Sportklub (HSK) nem készítette teljes erőbedobásra fiataljainkat. A 19:1-es végeredmény önmagáért beszél, védelmünket nem tették igazán próbára az osztrák csatárok. A mezőny legjobbjának a csapatkapitány, Tóth II József bizonyult, aki rendkívül lendületesen játszott és 5 gólt szerzett.

Második ellenfelünk, Egyiptom már komolyabb játékerőt képviselt. A 7:0-s eredmény nem tükrözi hűen a játék képét, a győzelem nagyobb arányú is lehetett volna. Tóth II vezérletével ismét nagy kedvvel, ötletesen futballozott csapatunk, a játékot végig irányították, szinte felbillent a pálya.

A harmadik összecsapáson, a Vadas Miklós irányította Albánia A-válogatottja ellen már küzdenie is kellett a fiataljainknak. A félidőben még döntetlenre állt a találkozó, de az utolsó félórában beleerősített a csapatunk, és sikerült javukra fordítani a mérkőzést. A csatársor legjobbjá ezúttal is a mozgékony, kapura is veszélyes Tóth II volt.

Az elődöntőben a Német Demokratikus Köztársaság (NDK) A-válogatottja várt ránk, akik óriási önbizalommal készültek az összecsapásra. Itt is meg kellett küzdenünk a győzelemért, de végeredményben nem forgott veszélyben a továbbjutásunk. Csordás góljára még tudtak válaszolni a németek, de Machos révén a félidő végén ismét előnyhöz jutott a csapatunk. A második félidőben már óriási önbizalommal játszottak a fiataljaink, s Csordás a 68. percben szerzett góljával végleg eldöntötte a mérkőzést. Az utolsó félórában már igazi gálaelődást láthatott a publikum.

A döntőben a házigazda románok az A-válogatottjukkal álltak ki, akik szerettek volna visszavágni a helsinki olimpián elszenvedett 2:1 arányú vereségért. A fergeteges hangorkán és a nagy hőség miatti fullasztó levegő hatása erősen érződött a játékosainkon, a román nyomást 12 percig bírták, amikor Ion Suru gólja még nagyobb tűzbe hozta a közönséget. Csordás egy jól eltalált lövéssel egyenlített, de a gól nem vetette vissza a román csapatot, a szünetig újabb két gólt szerezve a zsebükben érezték az aranyérmet. Ekkor már igazi

fieszta volt a nézőtéren, 90 ezer fanatikus néző ünnepelte a román válogatot-
tat. Mint később kiderült, kicsit korán. A szünetben Sebes Gusztáv igyekezett
feltüzelné a fiúkat, akik magukba roskadva ültek. A magyar kapitány így em-
lékezett vissza a történetekre: „A pályán keresztülmenve Emil Bodnaras román
sportminiszter mellettünk haladt el, és odaszólt hozzám: »Igen, Sebes barátom,
ez a futball!« Ebbe a mondatba kapaszkodva apelláltam a fiúk önértetére. Ne
adjátok föl a harcot, a mérkőzésnek még nincs vége! Miért ne tudnátok ti is
három gólt rúgni 45 perc alatt? Ti most már csak nyerhettek!”

A második félidőben a románok által lebecsült csapatunk oroszlánként
küzdött, egy percig sem adták fel a találkozót. Tíz perc elteltével sikerült is
a szépítés a csapatkapitány Tóth II József révén. A gól szárnyakat adott játé-
kosainknak, akik nem törődve az ellenséges hangulattal fokozták az iramot.
Machos Ferenc egyenlítő gólja után pedig már mi voltunk lendületben, no, per-
sze a románok sem adták fel a küzdelmet, üzte, hajtotta őket a szurkolótáboruk,
a hangorkán szinte tolta előre játékosait. Érezni lehetett, ha itt valamelyik
csapat gólt lö, azzal el is dől a mérkőzés. A 80. percben Tóth II József elfutott a
jobbszélen, mértani pontossággal ívelte középre a labdát, ahol Csordás Lajos,
a szőke center – Kocsis Sándor módjára – csodálatos felhőfejjessel a román
kapuba bólintotta a labdát. Olyan csend támadt hirtelen a bukaresti katlanban,
mint az előző vb-döntőben az uruguayi Ghiggia góljánál a Maracanában. A
hátralévő tíz percben a hazaiak mindent megpróbáltak, de ezen a napon ezt a
magyar válogatotat nem lehetett legyőzni.

Tóth II József kapura tör a Románia elleni döntőben

A játékvezető megváltó hármas sípszava után a magyar fiúk egymás nyakába borulva ünnepeltek. A jelenlévő székelyek – mint oázis a sivatagban – éltették a játékosainkat. A román közönség füttyszóval és bekiabálásokkal tüntetett az elvesztett találkozó miatt – saját fiai ellen. Húsz perc után állt helyre a rend, ekkor adta át Emil Bodnaras sportminiszter a hatalmas serleget Tóth II József csapatkapitánynak. A szünetben bizonyára még nem így tervezte a torna záró pillanatait.

Tóth II József: „A döntőben megvertük azt a román nagyválogatottat, amelyet a helsinki olimpián – semleges pályán – csak kinkeservesen tudtak legyőzni Puskás Öcsiék. Nekünk ez a bukaresti otthonukban, 90 ezer néző ellenes hangulata közepette sikerült. Utánpótlás-válogatott voltunk, de a svájci világbajnokságra utazó keretbe hatan bekerültünk. Mikor a himnuszt játszották, a székelyek körbevettek bennünket, és énekelték a himnuszt. Felemelő érzés volt. Ennél gyönyörűbbet elképzelni sem lehetett. A székelyekkel együtt bőgtünk, megvertük 4:3-ra Bukarestben a románokat, akiknél a fél csapat magyar volt. Perényi Józsi volt a csapatkapitány, nálunk én.”

1953. augusztus 15., Bukarest, 90 000 néző, VIT-döntő

MAGYARORSZÁG–ROMÁNIA 4:3

Játékvezető: Macko (csehszlovák)

Góllövő: Csordás (2), Tóth II, Machos

Magyarország: Ilku (Dorog) – Kárpáti (Győri), Mednyánszky (Szeged), Várhidi (Dózsa) – Szojka (Salgótarján), Dékány (Kinizsi) – Tóth II. (Csepel), Machos (Szeged), Csordás (Vasas), Szolnok (V. Lobogó), Virág (Dózsa)

Csere: Rajna (Dózsa), Kleibán (Csepel)

A bukaresti VIT-en aratott győzelemből Sebes Gusztáv szövetségi kapitány levonta a legfontosabb tanulságot: lehet építeni az utánpótlás-válogatottunkra, több játékost bármikor be lehet vetni a „nagyok” között is. Az akkor már olimpiai bajnok és Európa Kupa-győztes válogatottunkra az ősz végén nagyon fontos erőpróba várt. A 90 éves jubileumát ünneplő, a hazai pályán – a kontinens válogatottjai ellen – még veretlen angol válogatottal kellett megmérkőznie a híres Wembley-stadionban. A felkészülés jegyében 1953. október 4-ére két A-válogatott mérkőzést is lekötött az MLSZ, Prágában és Szófiában is várták a magyar válogatottat.

A bolgárok ellen készülő válogatott keretébe meghívást kapott Tóth II József is, aki a nyári világíjásági találkozón a magyar válogatott kapitánya és egyik legjobbjá volt.

– *Hogyan emlékezik vissza első válogatottságára?*

– Az a furcsa eset fordult elő, hogy a feleségem terhes volt, és nem is akartam én kimenni Szófiába, de akkor Marosvári Béla, az akkori edzőm meggyőzött, hogy menjek csak ki, azt mondta, a feleséged akkor is szülni fog, ha itt leszel, meg ha elmész is, olyan mindegy. Végig vezettünk Szilágyi góljával 1:0-ra, majd a csehszlovák bíró ellenünk ítélt egy tizenegyest, és azzal lett 1:1. Így nem nyertünk, de átestem a tűzkeresztségen és bejátszottam magam a válogatott keretbe.

A rend kedvéért a következő válogatott lépett pályára Szófiában: *Henni – Sipos, Kispéter, Takács – Keszthelyi, Gyurik – Tóth II, Aspirány (Samus), Szilágyi I, Virág, Babolcsay*.

Tóth II József Nyugatra nem mehetett, mivel az egyik nagynénje, aki a csepeli gyárban dolgozott szakácsnőként, 1938-ban kiutazott egy szakácsversenyre Angliába és onnan nem tért vissza. Később másik két nagynénje is kint maradt külföldön. Ezért maradt le nagy bánatára a helsinki olimpiáról és az „évszázad mérkőzéséről” is. Csak akkor mehetett később Nyugatra, például a világbajnokságra is, amikor a kislánya már megszületett. A kislány itthon maradt, ő utazhatott.

Padlón az angolok: Magyarország–Anglia 7:1

Az 1953. november 25-én, a Wembleyben 6:3-ra diadalmaskodó válogatottunk a következő év áprilisában, Bécsben lépett pályára. A később edzőként sikert sikerre halmozó Ernst Happel öngóljával győztünk, akadozott a magyar csatársor játéka. A világbajnokságig még volt idő a formajavulásra, de május 23-a, a főpróba időpontja rohamosan közeledett a revánsra áhító angolok ellen.

Az angol válogatott a nagy meccs előtt egy héttel Belgrádban szerepelt, ahol 1:0-ra kikapott. A vereséget azzal magyarázták a szigetországiak, hogy már a magyarok elleni mérkőzés járt a fejükben. Soha nem tapasztalt érdeklődés előzte meg az angolok budapesti vendégjátékát. Akár félmillió jegy is gazdára talált volna, így nem csoda, hogy a belépők már hetekkel a nagy derbi előtt elkelték. Tíz ország adott helyszíni közvetítést a mérkőzésről, és csaknem száz külföldi újságíró, illetve fényképész érkezett Budapestre.

Walter Winterbottom szövetségi kapitány alaposan átszervezte a válogatottját, csupán négyen maradtak a londoni kezdő tizenegyből. Az angolokat fűtötte a visszavágás vágya, be akarták bizonyítani, hogy a londoni kudarcuk csak kisiklás volt.

– *Hogyan készült a nagy összecsapásra a magyar válogatott?*

– Május 14-én edzőmeccset játszottunk a holland fővárosban, Amsterdam–Budapest néven. Ez felért tulajdonképpen egy holland–magyarral, 50

ezer néző volt kint a találkozón. Simán győztünk 4:1-re, végig játszottam, de gólt nem sikerült szereznem. Kocsis Sanyi viszont hármat is lőtt. Hazajöttünk, aztán a bőrgyár elleni edzőmérkőzés után Gusztai bácsi szolt: „Úgy készülj, hogy vasárnap te fogsz játszani!” Nem akartam elhinni, mondtam, hogy ott van Budai Laci és Sándor Karcsi is, játsszanak ők, de a válasz határozott volt: „Nem, te fogsz játszani!” Ettől kezdve nem tudtam rendesen aludni. Öcsi is biztatott, hogy nyugodjak meg. Emlékszem, a margitszigeti Nagyszállóban laktunk, és Czibor Zolival voltam egy szobában, ő szidott, mint a bokrot, amiért idegeskedek. Hogy jövök én, egyszerű csepeli játékosként, hogy ezek között a kispesti istenek között szerepeljek? Gondoltam magamban.

– *A második válogatott mérkőzésén már önnek is fontos szerepet szánt Sebes Gusztáv.*

– Gusztai bácsi kérte, hogy a két szélső jöjjön vissza, és tíz perc múlva vagy utána meglátja, hogy mi lesz. Öt perc sem telt el, Gusztai bácsi már intett, hogy mehetek nyugodtan előre. Egyébként a mérkőzés előtt annyira izgultam, hogy Hidegkuti Nándi nyugtatgatott: „Bózsikám, ne félj, semmi ok az izgalomra. Fuss el a szélen, és add be a labdát! Akárhogy adod be, valakinek biztosan jó lesz. A többit majd Kocka, Öcsi vagy Czibor Zoli megoldja.” Hála Istennek, amikor elkezdődött a találkozó, egyszerre megnyugodtam, olyan jól játszottunk, a társak is segítettek. Már a nyolcadik percben vezettünk Lantos Miska

Válogatottunk az angolok elleni visszavágón. Balról: Kocsis, Czibor, Bozsik, Tóth II, Lantos, Zakariás, Buzánszky, Hidegkuti, Lóránt, Grosics, Puskás

góljával, és 3:0-val fordultunk. Magabiztosan futballoztunk. Ez az angol válogatott számunkra akkor már nem volt az a verhetetlen csapat, nem nagyon szípkasztak.

– *Ennyi év távlatából mit jelent önnek a magyar–angol 7:1-es mérkőzés?*

– Amíg élek, el nem felejtem. Talán még a londoni meccsnél is simább volt ez a találkozó, kiválóan játszottunk. Boldog és büszke vagyok, hogy nem csupán pályára léptem, de én szereztem az ötödik magyar gólt.

– *Emlékszik még a góljára?*

– Véletlenül belebotlottam a labdába. Kocsis Sanyi hosszan szöktetett, az angol védők nem tudtak megakadályozni, hogy mintegy tíz méterről kapura löjek. Merrick elsőre még bemutatott egy parádés védést, de a kipattanó labdát már a hálóba lőttem. Végtelenül boldog voltam. Nekem ez a meccs jelentette a beszállókártyámat a világbajnokságra. Sebes Gusztáv ezek után biztosított arról, hogy a vb-n is számít rám.

Tóth II József az ötödik magyar gólt szerzi

A londoni 6:3 mellett a visszavágónak tartott találkozóról méltatlanul keveset beszélünk. Pedig a magyar válogatott legalább olyan jól játszott, mint Londonban, sőt ez a mérkőzés még sokkal jobb, még megalázóbb volt angol szempontból.

A pesti humor szellemesen fogalmazott a Magyarországon egy hetet töltő vendégekről: „Az angolok egy hétre jöttek, és 7:1-gyel távoztak.” A magyar csapat ilyen arányban is megérdemelten nyert, játékosaink bizonyították,

hogy a 6:3 nem kicsúszott eredmény volt. Válogatottunk szellemesen, ötletesen játszott, szinte brillírozott, a csatársor mellett ezúttal a védelmünk is magabiztosabban verte vissza az angol támadásokat. A világbajnokság főpróbája tehát nagyszerűen sikerült, az egész ország felfokozott izgalommal várta az előadást.

A csalódást okozó világbajnoki ezüstérem

Az angolok elleni sikeres főpróbát követően nagy reményekkel, a világbajnokság első számú esélyeseként utazott ki válogatottunk a Svájcban megrendezett világbajnokságra. A négy éve tartó veretlenségi széria, az olimpiai bajnoki cím és az Európa Kupa elhódítása, majd az angolok kétszeri fölényes legyőzése mind-mind ezt támasztották alá. A magyar közvélemény és az ország politikai vezetése is szinte már kiosztotta az arany medálokat csapatunk tagjainak. Csupán néhány óvatos szakember akadt, akik Uruguay és Brazília válogatottját is az esélyesek közé sorolták.

Még egy probléma várt megoldásra a vb előtt, ugyanis 23 játékos volt a 22 helyre. A döntést Sebes vállalta fel, aki a jó formában lévő jobbszélső Tóth II József tartalékának Budai II Lászlót jelölte, Sándor Károlyt pedig csak turista-ként vitte ki a világbajnokságra. Még nem sejtette, hogy ezzel végzetes hibát követett el.

Tóth II József a válogatott első számú jobbszélsője volt a vb-n

Mindenesetre az előkészületek gondtalanul zajlottak, az FC Solothurn, a Young Boys Bern és a Servette Genf elleni edzőmérkőzéseken nem kevesebb mint 34 alkalommal voltak eredményesek Puskás Öcsi és társai. A szövetségi kapitány a Csepel 25 éves jobbszélsőjének, Tóth II Józsefnek főszerepet szánt a világbajnokságon.

– Hogyan indult az ön számára a világbajnokság?

– A szép emlékü, angolok elleni mérkőzésnek köszönhetően én lettem a világbajnokságon az első számú jobbszélső, én kaptam a 7-es számú mezt. Ennek ellenére az első meccsen, a Koreai Köztársaság ellen mégis Budai kezdett. Érdekes mérkőzés volt, kilenc gólt rúgtunk, úgyhogy többet is lehet-

tünk volna, ha Guszti bácsi nem sajnálja meg a rendkívül szimpatikus koreaiakat, és nem fogja vissza a csapatot a sérülések megelőzése miatt.

– *A második mérkőzésen viszont már pályára lépett, és gólt is lőtt.*

– Igen, a németek elleni első mérkőzésen már újra a kezdőcsapat tagja lehettem. Nem mondom, hogy nem izgultam, de Czibor Zoli ezúttal is nyugtatgatott. Magabiztosak voltunk, nagyon felbőszített bennünket, hogy a meccset már eleve Bázélbe vitték, ahol német ajkú a lakosság. Még a pálya mellé egy szerelvényt is beállítottak német szurkolókkal. Nem beszélve arról, hogy angol bírónk volt. Amikor Öcsit lerúgták, már akkor vezettünk 5:1-re. Öcsi akkor megsérült, és tíz emberrel játszottunk végig, de sikerült még három gólt lőnünk, úgyhogy 8:3-ra simán nyertünk Bázélben. A hetedik gólunkat én szereztem, Nánditól kaptam a labdát, majd sikerült kilőnöm a bal felső sarokot. Kwiatkowski, a német kapus mozdulni sem tudott, talán beadást várt. Az igazsághoz tartozik, hogy ilyen éles szögből biztosan nem vállalkoztam volna lövésre, ha nem vezettünk volna gólokkal. Kaptam volna a társaktól hideget-meleget.

– *Sajnos a brazilok elleni negyedöntőről nem őriz szép emlékeket, bár győzött a csapat.*

– Azt a meccset nem felejtí el az ember. Akkoriban még nem volt televízió, a dél-amerikaiakat nem ismertük. A brazilokat a vb előtt láttuk egy edzőmérkőzésen, de nem tűntek félelmetesnek. A mi taktikánk mindig az volt, lerohanni az ellenfelet. A brazilok ellen a gyorsaság és a labdakezelés óriási jelentőséggel esett latba. Nem is volt probléma. 2:0-s vezetésünknel kaptam egy labdát, le akartam venni mellet, és kifordultam. Maurinhót, a balszélsőjüket visszahozták, ő meg durván ráugrott a lábamra, ahogy fordultam, és meg is lökött. Egyből éreztem, hogy nagy baj van. Akkor fásliztak, injekcióztak, de nem éreztem a lábam, olyan volt, mint egy darab fa. Végigszenvedtem a mérkőzést, mert csere nem volt, de azért egy embert lekötöttem. Közben sajnos kiállították Bozsik Cucut, de szerencsénkre Nilton Santost is. A hajrában Kocsis Sanyi második góljával megadta a kegyelemdöfést a seleção-nak.

– *Mi történt a mérkőzés után? Ki nyerte a harmadik félidőt?*

– A brazilok nem tudtak beletörődni a vereségbe, a meccs után elvesztették a fejüket. Kiverték a villanykörtét az öltözőfolyosón, és szódásüvegekkel támadtak ránk. Arra nem számítottak, hogy igazi külvárosi vagány gyerekekkel lesz dolguk. Az ökölpárbajban jobban kikaptak, mint a fociban.

Tóth II József sérülését követően drámai, szinte kilátástalan volt a helyzet, de az egész csapat, élén a megsérült jobbszélsővel, óriásit küzdöttek a második félidőben. Sebes Gusztáv így emlékezett vissza a történetekre: „Tóth József injekciót és gumiharisnyát kért, mert tovább akart játszani. A félidőben könnyes szemmel álltak körül az öltöző gyúrópadját a magyar játékosok. Aggódva

Jelenetek a Magyarország–Brazília mérkőzésről

Hidegkuti gólja a negyedik percben. Középen, sötét mezben Tóth II József

Ritka jelenet, Tóth II fejjel veszélyezteti a brazil kaput

figyelték Tóth arcát. És Tóth kiment a csapattal csak azért is, hogy a brazilok ne élhessenek abban a tudatban, hogy a magyar csapatnak nincs jobbszélsője. Tóth egyhelyben állt, vagy pár métert sántikált, de még így is sokszor segítségére volt társainak, mert az odagurított labdát ügyesen dobta vissza, vagy perdítette tovább.”

– *Az Uruguay elleni elődöntőt már ki kellett hagynia. Gondolom, végig-szenvedte a mérkőzést.*

– Aki futballozott, az tudja nagyon jól, hogy az a legrosszabb, amikor valaki sérülés miatt nem játszhat, és a barátai ott játszanak, szenvednek, kínlódnak a zuhogó esőben. Uruguay ellen is vezettünk már 2:0-ra. Igen ám, de szerepelt náluk három vagy négy olyan futballista, aki világklasszis volt. Schiaffinótól kezdve később mind Olaszországban játszottak. Négy perc volt hátra a mérkőzésből, amikor kiegyenlítettek. Hát, bizony el voltunk nagyon keseredve. De volt nálunk egy Kocsis Sanyi, aki óriási pluszt jelentett, akinek a fejjátéka a hosszabbításban eldöntötte a meccset. Az uruguayiak úriemberek voltak, csapatkapitányuk, Martinez a mérkőzés után bejött az öltözőnkbe gratulálni a győzelmünkhöz.

– *Következett a döntő, melyet ismét a lelátóról nézett végig. Ráadásul nem volt igazi jobbszélsőnk, ön és Budai II is sérült volt, Sándor Csikart pedig nem neveztek. Szerintem óriási hiba volt, de ezt nem csak én gondolom így.*

– Sajnos így van, ez utólag bebizonyosodott. Fiatal csatárokat beneveztek, meg három kapust. Így a Csikar kimaradt. A döntőben nagyon hiányzott, mert ilyen talajon pont a Csikar-típusú játékosok tudták volna egyedül megnyerni a meccset. Verekedős, minden lében kanál, az ilyenek nagyszerű játékosok. Az előző német meccsünkön én is körberohangáltam Kohlmeyert, a balhátvédet, olyan lassú volt, a Csikar is élt volna mellette. Így Czibor Zoli lett a jobbszélső, de nem ezen ment el a mérkőzés, korábban Csepelen két évig jobbszélsőt játszott mellettem.

– *Puskás Öcsi mennyire volt egészséges? Játszania kellett, vagy nem? Ez is egy örök kérdés.*

– Hozzá kell tenni azt, hogy akárhogy is van, egészséges vagy nem, az egyik gólt ő rúgta a kettőből. Emellett a németek 3:2-es vezetésénél Öcsi berúgta az egyenlítő gólt, de a bíró tévesen les miatt érvénytelenítette a szabályos gólunkat. Czibor Zoli jobbszélső volt, ő rúgta a másodikat. Az igazsághoz tartozik, hogy nézzük meg, milyen gólokat kaptunk. Morlock nem volt olyan daliás, sőt kisebb, mint én, és ő rúgta be az elsőt. A második gólnál Ottmar Walter, Fritz Walter testvére, szabálytalanul akadályozta Grosicsot a labda megszerzésében. A harmadik gólt szabálytalanság és egy védelmi hiba előzte meg.

– *Bizonyára már sokan feltették önnek ezeket a kérdéseket: Miért veszítettünk? Megtalálták az ellenszerünket a németek?*

– Több okot is említhetnek. Először is mi minden mérkőzésünket, kivétel a 8:3-as meccs, szakadó esőben játszottuk, és utána a jugoszlávok ellen szintén. A világ legnagyobb igazságtalansága, hogy az angol Ling fújta a sípot a döntőben is, aki a 8:3-as meccset is vezette. *Öcsi szabályos gólját először megadta, majd visszavonta. Ha akkor 3:3-ra alakul az eredmény, talán minden másként történnik.* A németek kétségtelen, hogy jobban játszottak, mint a csoportmeccsen, de így is mi voltunk a jobbak. Sok évvel később Fritz Walterék elismerték, hogy injekciózták őket vitaminokkal, vagy ki tudja, mivel. Azonban el kell ismerni, hogy mi pontosan a legfontosabb mérkőzésen játszottunk erőtlenül, kondícióval nem bírtuk. Igaz, hogy a Brazília és az Uruguay elleni mérkőzések sokat kivettek a csapatból, a németek pedig besétáltak a döntőbe, de ennek ellenére 2:0 után ezt a német csapatot meg kellett volna verni. Mindannyiunk számára ez volt a pályafutásunk legszomorúbb meccse, hiszen éppen a legnagyobb siker kapujában buktunk el. Nem a legjobb csapat nyerte a világbajnokságot.

A mérkőzés után a rendkívül elkeseredett Puskás Ferenc sportszerűen gratulált Fritz Walternek, a világbajnok csapat kapitányának. Megtörtént „A berni csoda” (Das Wunder von Bern), ami számunkra azóta is feldolgozhatatlan trauma maradt. Az Aranycsapat négy év után először szenvedett vereséget, és ez a válogatottunk világbajnoki címébe került, minden idők egyik legsodálatosabb csapatának nem sikerült a csúcsra feljutnia.

Válogatott diadalok

Természetesen a világbajnoki döntőben elszenvedett vereséget követően sem állt meg az élet a labdarúgó-válogatottnál. Sebes Gusztáv tovább folytathatta a munkát, látszólag minden maradt a régiben, de mégis sok minden megváltozott a veretlenségi sorozat megszakadásával. A politikai vezetés már nem hunyt szemet a korábban hallgatólagosan engedélyezett csempészek fellett, több játékost eltiltottak, koncepciók pereket kreáltak. Az Aranycsapat már nem tartozott a kiváltságosok közé, a játékosok már nem élveztek védettséget.

Sebesnek újra vissza kellett adni a játékosok hitét, amihez a legjobb orvosságot a győzelmek jelentették. Újabb 18 mérkőzéses veretlenségi sorozat vette kezdetét. A csapatba új, fiatalabb játékosok is bekerültek, volt miből válogatni. Tóth II József is joggal számíthatott arra, hogy egyre nagyobb szerepet oszt rá a kapitány. A vb utáni első válogatott mérkőzésen, szeptember 19-én, Románia ellen Tóth II József kezdőként lépett pályára. Ekkor már a szurkolók újra kíváncsiak voltak az újjászervezett Aranycsapatra, hiszen 93 ezren látogattak ki a Népstadionba. Tóth II József a brazilok ellen elszenvedett sérülése utáni visszatérése túl korainak bizonyult, a 30. percben le kellett cserélni.

1955-ben Tóth II József is folyamatos játéklehetőséget kapott. A rendkívül sikeres északi túrán Norvégia, Svédország, Dánia és Finnország válogatottjának összesen 27 gólt rúgtunk. Az ősz folyamán két emlékezetes budapesti mérkőzésen húzhatta magára a válogatott mezét, a 100. magyar-osztrákon és az olaszok ellen. A jubileumi mérkőzésen való pályára lépésének külön története is van, amelyről így vallott:

„Gusztai bácsi meghívott az osztrákok elleni mérkőzésre. Igen ám, de közben Csepelen fegyelmivel eltiltottak egy hónapra. A Lokomotiv Moszkva ellen játszottunk itt Csepelen, és egész meccsen a balbekk csak szidott mint magyart is. Jelezttem Balla Karcsi bácsinak, a játékvezetők főtítkárának, hogy legyen szíves, szóljon a balbekknek, mert folyamatosan provokál. Egyszer egy ösz-szecsapásnál valahogy véletlenül szájon vágtam. A bíró nem is állított ki, de házi fegyelmivel a csepeli vezetőség egy hónapra eltiltott, éppen a 100. magyar-osztrák előtt. Behívtak a szövetségbe is, ahol megállapították nem történt semmi szabálytalanság. Hazajöttem, szombaton kaptam egy telefont, hogy menjek be a margitszigeti Nagyszállóba. Fogtam magam, elkéredzkedtem a gyárból, mentem rögtön a szigetre. Gusztai bácsinál lejelentkeztem. Igen ám, de megtudták a csepeli vezetők is, és ők szóltak, hogy az eltiltásom miatt ne játszasson. Az öreg azt mondta, akkor is öltözzek át, nem én kezdek, aztán majd meglátjuk, mi lesz. Tartalék voltam, és sokáig csak 1:0-ra vezettünk, döcögött a csapatjáték. Öcsi meg kiabált Gusztai bácsinak, hogy főnök, a Svábbal mi lesz? Engem szólított Svábnak, holott őt hívták így. Egyébként Öcsiék nagyon szerettek engem. Aztán Gusztai bácsi odaszólt nekem a meccsen: »Bózsikám, készülj, kezdjél melegíteni, be fogsz állni.« Így is lett. Mit hoz a sors? A második félidőben egymás után mentem el a jobbszélen, én is rúgtam egy gólt, 6:1-re nyertünk. Úgyhogy Öcsi aztán megnyugodott, nem volt semmi baj. Később Gusztai bácsi szólt a csepeli vezetőknek, hogy hülyeséget ne csináljanak az eltiltásommal, Bózsi játszani fog. Így novemberben az olaszok ellen már kezdőként játszottam.”

A 100. magyar-osztrákon a magyar labdarúgás hőskorának legnagyobb egyénisége, Schlosser Imre, a népszerű Slózi végezte el a kezdőrúgást. Érdeemes felidézni a jubileumi mérkőzésen szerepelt magyar csapat tagjait: *Fazekas – Buzánszky, Kárpáti, Lantos – Bozsik, Szojka – Kertész (Tóth II, 38. p.), Kocsis, Tichy, Puskás, Czibor*. A gólokon Czibor (2), Tichy, Kocsis, Tóth II és Puskás osztozott. A második félidőben az Aranycsapat története egyik legnagyobb 45 percét nyújtotta, igazi futball fieszta zajlott a Népstadionban.

1955-ben az utolsó válogatott mérkőzésünk a Squadra Azzurra ellen volt. 31 éve nem nyertünk hazai pályán ellenük. Az egész olasz csapat végigvédekezte a mérkőzést, csaknem sikerrel. A 80. percben Tóth II remekül elfutott a jobbszélen, Puskás Ferenc fejére varázsolta a labdát, aki nem hibázott.

Magyarország–Olaszország 2:0 (1955). Balról: Kocsis, Tichy, Lantos, Tóth II, Buzánszky, Bozsik, Czibor, Szojka, Kotász, Faragó, Puskás

(Ekkor mondta Kocka Öcsinek, hogy te is tudsz gölt fejelni, ha Bózsí fejbe rúg labdával.) Három perccel később az élete egyik legjobb teljesítményét nyújtó Tóth II József megadta a kegyelemdöfést az olasz csapatnak, akiknél a később szövetségi kapitányként világbajnok Enzo Bearzot sem tudta tartani az ellenállhatatlanul játszó csatárainkat.

A remekül sikerült 1955-ös esztendő sajnos 1956-ban nem folytatódott. A februári, törökországi túrán meglepetésre kikapott a válogatottunk a nem túl acélos házigazdától, de a tavasz sem hozott sok örömet, hullámvölgybe került az Aranycsapat. Különösen fájó volt a Népstadionban, a csehszlovákok elleni 2:4-es kudarc. 13 év után szenvedett vereséget hazai pályán a magyar válogatott. A belgáktól Brüsszelben elszenvedett harmadik vereség és a portugáliai döntetlen végképp elegendő okot szolgáltatott arra, hogy Sebes Gusztávtól elvegyék az Aranycsapatot, melyet ő épített fel, együtt aratták sikereiket, igaz, együtt is buktak a vb-döntőben. Sebest Bukovi Márton követte a szövetségi kapitányi székben, nem érdemtelenül, igazi edzőlegenda volt ő is. (1985-ben hunyt el, sírján az alábbi szöveg olvasható, ami önmagáért beszél: „A magyar labdarúgás örökké fénylő csillaga.”) Az új főnökkel ismét felfelé ívelt a válogatott eredménydiagramja, az őszi nagy menetelés után a szurkolók újra merész álmokat szövöttek. A régi Aranycsapat erényeit csillogtatta az együttes, a Belgrádban, Moszkvában, Párizsban és Bécsben aratott győzelmekre az egész világon felfigyeltek. Ekkor azonban kitört a forradalom. A Honvéd brüsszeli BEK-mérkőzését, illetve a dél-amerikai túrát követően több meghatározó já-

tékos nem tért haza. Később néhányan még meggondolták magukat, de három alapember, Puskás Ferenc, Kocsis Sándor és Czibor Zoltán végleg Nyugaton maradt. A bécsi mérkőzést követően így már Aranycsapatról sem beszélhetünk, a Práter-stadion közönsége láthatta utoljára a Puskás Ferenc névvel fémjelzett Mágikus Magyarokat.

Tóth II József sem a lavinaszerű visszaesés időszakában, sem a Bukovi-féle dicsőséges őszi menetelésben nem vett részt. Amikor azonban 1957 első válogatott mérkőzése Oslóban megmagyarázhatatlan fiaszkóval végződött – vb-selejtezőn csapatunk 2:1-re kikapott a gyengének tartott norvég csapattól –, visszakerült a válogatottba. A következő találkozón, a svédek ellen Tóth II a magyar csapat legjobbjának bizonyult, míg a bolgárok elleni létfontosságú mérkőzésen az egész csapat remekelt. Meseszerűnek tűnt a sztori, hiszen minden jel arra utalt, hogy az 1958. évi vb-re ki fog jutni együttesünk, ahol Tóth II József is kulcsszerepet kaphat. Az élet azonban ismét közbeszólt.

De erről meséljen inkább ő, így lesz igazán hiteles a történet.

– *A helsinki olimpiáról tulajdonképpen a Londonban élő nagynénje miatt maradt le. Sebj, majd négy év múlva Melbourne-ben, gondolhatta akkoriban. De Fortuna ismét elpártolt öntől.*

– Nagyon vártuk az olimpiát, én különösképpen. Guszti bácsi a bukaresti VIT-en győztes csapatot akarta indítani az ötkarikás játékokon, esélyesek lettünk volna a végső győzelemre is. 1956. január közepén olimpiai esküt tettünk a Madách Színházban, ahol rajtunk kívül a férfi kosárlabdázók is ott voltak, akik 1955-ben Budapesten megverték az oroszokat, így lettek Európa legjobbjai. Néhány hónap múlva viszont kaptuk a sokkoló hírt, hogy minket és a kosárlabdázókat is kihúztak a listáról, nem utazhatunk Melbourne-be. Kutas Pista csak annyit mondott, hogy sajnos, gyerekek, a vezetőség így határozott. A politikai vezetőség. Így döntöttek emberi sorsokról, olimpiai aranyérmet vettek ki a zsebünkből.

– *Az olimpia újra elúszott, de rohamosan közeledett a világbajnokság Svédországban. Miért maradt ki végül az 1958-as világbajnoki csapattól?*

– Két meccsünk volt északon, Norvégiában a világbajnoki selejtező, majd utána egy szerdai napon a svéd–magyar. Első meccsen a norvégok ellen kaptunk 2:1-re, én nem játszottam. A svédek ellen már pályára léptem, 0:0-ra végeztünk, ami jó eredmény volt. A következő meccsen, a sorsdöntő, bolgárok elleni vb-selejtezőn, Bukovi Marci bácsi, az akkori szövetségi kapitány elővette az öregeket. Hidegkuti Nándit, Bozsik Cucut, berakta Tóth Miskát balszélsőnek, és Várhidi Palival mi is játszottunk. A csapat nyert 4:1-re, tulajdonképpen ekkor már eldőlt, hogy kimehetünk a világbajnokságra. Én mégsem utaztam Svédországba, engem sajnos kihúztak arról a listáról is. Hogy miért, nem tudom.

– *Időközben a szövetségi kapitány Baróti Lajos lett. Úgy érzem, ön nem tartozott a kedvencei közé. Meg tudja ezt erősíteni?*

– Igen, meg tudom erősíteni. Ellene már játszottam, amikor ő még Győrben balbekk volt, én meg jobbszélső. Nyertünk három vagy négy góllal. Én persze dumáltam neki. Úgy látszik, zokon vette, nem felejtette el az esetet, nála még csak X-válogatott sem voltam.

Hogy milyen játékot nyújtott a válogatottban, arról álljon itt végül egy értékelés *Antal Zoltán – Hoffer József: Alberttől Zsákig* című művéből:

Tóth II József: „A sokoldalú csepeli csatár klubcsapatában a támadósor minden helyén szerepelt. A válogatott együttesben csak a jobbszélen játszott – kitűnően. Technikás, jól cselező, gyors és kapura is veszélyes szélsőnek bizonyult. A kombinatív játékban ügyesen vett részt. Beadásai használhatók voltak. Bátorsága, küzdőszelleme ellen sem lehetett kifogást emelni.”

Csepel, az örök szerelem

Az 1912-ben megalakult Csepeli Testedző Kör (CSTK) az első időszakában csak labdarúgó-szakosztályt működtetett. A labdarúgók első hivatalos mérkőzéseiket az úpesteri Szűnyog-szigeten, a mai Népszigeten játszották a Postás ellen. Az országos bajnokság negyedik osztályába kaptak besorolást, innen küzdötték fel magukat hosszú évek során az NB I-be.

Az időközben sztárcsapattá avanzsált Weiss Manfréd FC meglepetésre, de a csepeli szurkolók nagy örömeére megnyerte az 1941–1942. évi bajnokságot, először a klub történetében. Rá egy évre bebizonyították, hogy nem volt véletlen a bajnoki elsőség, dupláztak, sikerült megelőzniük a Nagyváradi AC, a

Ferencváros és az Újpest együtteseit. A sikerek kovácsa a tősgyökeres úpesteri Jávor Pál volt, aki játékosként egyszeres válogatottnak és egyszeres gólkirálynak vallhatta magát. Érdekes történet róla, hogy eredetileg Jakube volt a neve, amit Jávorra változtatott. Hogy miért? „Jacobi Roland, a kor híres teniszezője egyszer félrehívott: »Mondja, fiam, nem tudna valamilyen más nevet választani, egy kicsit rontja a boltomat.« Ezután lettem Jávor” – válaszolta egy újságírói kérdésre.

Tóth II József

Jávor Pál 1945 nyarán az Újpest vezetőedzője lett, és magával vitte a sikerek receptjeit is: két bajnokságot nyert az Újpesttel. Az klub neve időközben Weiss Manfrédrol Csepeli Vasasra változott. Az 1947–1948-as idényben – már Kalmár Jenő irányításával – újra siker koronázta a csepeli erőfeszítéseket, megszületett a harmadik bajnokság. Az utolsó forduló, a Ferencváros elleni mérkőzés döntött a bajnoki cím sorsáról. A csepeli stadionban nézőcsúcs született, 34 ezer szurkoló volt kíváncsi minden idők legizgalmasabb bajnoki döntőjére. A képlet egyszerűnek tűnt, ha valamelyik csapat győz, bajnok lesz, döntetlennel viszont a Vasas nevető harmadikként megnyeri első bajnokságát. A félidőben a Csepel vezetett 3:2-re, de Deák Bamba 11-esből egyenlített. Kiállítások és sérülések miatt hét csepeli játszott tíz ferencvárosi ellenében. És ekkor megtörtént a „csepeli csoda”: Fenyvesi lövését – vagy inkább beadását – Henni Géza, az FTC kapusa kiejtette, Pintér pedig a hálóba kotorta a labdát. 4:3-ra módosult az állás, ami a végéig már nem változott, a Csepel lett a bajnok.

1948 nyarán a bajnokcsapat keretéhez csatlakozott Tóth II József is. Hamar helyet követelt magának a csapatban, azonban balszerencséjére a klub történetében a következő évtized nem hozott kiugró eredményeket. Kezdetben még az élbolyban tudtak maradni, de lassan kiöregedtek a nagycsapat játékosai, és egyre lejjebb csúsztak a tabellán. Az 1950-es évek közepére pedig középcesapattá váltak. Előfordult, hogy az első tízben sem végeztek. A csapat húzóembere Tóth II József volt, aki egyedülként tudott bekerülni az Aranycsapat szűkebb keretébe. A társak között is voltak kiváló labdarúgók, gondoljunk csak Czibor Zoltánra, aki két szezont is lehúzott Csepelen, vagy a rutinos Keszthelyi Mihályra, vagy az örökifjú balhátvéd Takács Györgyre és Csernai Pálra, aki később edzőként a Bayern Münchennel ért el sikereket. De a kor sztárcsapatái mellett nem rúghattak igazán labdába. Egy-egy emlékezetes gólzáporos győzelem fémjelzi ezt a korszakot, de dobogós helyezést nem sikerült elérniük. Pedig elismert edzők ültek a kispadon, így például Opatá Zoltán, Lyka Antal és az egykori csepeli ikon, Marosvári Béla.

1956-ban újra Jávor Pál vette át az együttest és varázsütésre minden megváltozott. Az 1958–1959-es idényre kezdett összeállni a társaság, Jávor Pál csodálatos pedagógiai érzékkel és nagyszerű taktikai meglátásokkal ütőképes csapatot alakított ki. Újra elérhető közelségbe került a dobogó. A bajnokság végén egymást érték a sorsdöntő mérkőzések. Először az MTK ellen győzött 1:0-ra a *Bakó – Bulla, Mednyánszky, Takács – Kóczián I, Kleibán – Tóth II, Kisuczky, Gondos, Pál, Povázsai* összeállítású tizenegy. Ki lőtte az egyetlen mindent eldöntő gólt? Hát, persze, hogy Tóth II József. Kiugrott a védők közül, elhúzott Geller kapus mellett, és máris tapsolhatott a csepeli publikum. A győzelemmel feljött a második helyre az együttes.

1948 után ismét az utolsó fordulóban sorra kerülő Csepel–Ferencváros mérkőzés döntött a bajnokság végeredményéről. Az MTK nyeri a bajnokságot, ha győz a Ferencváros, a döntetlen viszont már a negyedik bajnokságot jelentheti a Csepelnek. 22 ezer néző látogatott ki a csepeli stadionba. A Csepel nem erőltette a támadásokat, biztonsági játékra törekedett, de a ferencvárosi Vilezsál 11-es gólja után ki kellett támadnia. Tóth II József ismét főszereplővé lépett elő. Egy remek szöglet Rúgás után Kleibán Antal kitűnően ugrott fel fejelni, és a labda a bal felső sarokba vágódott. 1:1. Negyedszer lett bajnok a Csepel, ebből háromszor Jávor Pállal. A közönség és a játékosok is őt ünnepelték a legmeghatóbban.

Sajnos a pazarul sikerült 1958–1959-es szezont nem követte több, a csapat visszaesett, a fő erősségük, a csapategység megbomlott. Már Jávor Pál sem tudta összetartani a közösséget, elkeseredve távozott Csepelről. A csapat még kétszer megmenekült a kieséstől, de 1962-ben búcsúzni kényszerült az első osztálytól. Tóth II József, az Aranycsapat egykori jobbszélsője szerencsére ennek már nem volt részese, viszonylag fiatalon, az egyre többször kiújuló sérülései miatt 1961-ben végleg szöggre akasztotta a futballcipőit.

Csepeli múltidézés Tóth II Józseffel:

– *Az 1948. és az 1959. évi bajnokság keretbe foglalta a csepeli labdarúgó pályafutását. A köztes egy évtized miatt nincs hiányérzete?*

– A Csepel kis csapatnak számított, az '50-es években nem volt esélyünk felvenni a versenyt a központilag innen-onnan összeválogatott klubcsapatokkal. Rengeteg nagyon jó játékosal szerepelhettem együtt, akikkel a pályán kívül is jó közösséget alkottunk. Nem is kíváncsi voltam el Csepelről.

– *Hívták egyébként más csapathoz is?*

Tóth II kapura lő a Csepel–Szegedi Honvéd mérkőzésen (1956)

*Az 1958–1959-es idényben negyedszer nyert bajnokságot a Csepel.
Állnak balról: Jávor Pál edző, Bulla, Pál, Kleibán, Kóczián I., Tóth I.,
Ughy, Takács. Ülnek balról: Németh, Satori, Gondos, Tóth II.*

– Igen, három csapathoz hívtak, ahol szívesen kipróbáltam volna magam. A Ferencvárosban, az MTK-ban és az Újpestben is szerepeltem kölcsönjátékosként, meg akartak végleg szerezni, de a csepeli vezetők elzárkóztak az átigazolás elől. A válogatott szerepléseim száma biztosan emelkedett volna. De én nem foglalkoztam ezekkel a próbálkozásokkal, amint mondtam, én jól éreztem magam Csepelen.

– *Ön esztergályosként dolgozott a csepeli gyárban?*

– Itt kezdtem inasként 1945-től, 1948-ban szabadultam. Esztergályos voltam, később dolgoztam más területen is, a beérkező áru részlegen, majd diszpécserként. Előfordult, hogy 24 órátam, akkor reggel 6-tól, másnap reggel 6-ig, majd két nap szünet következett, és kezdődött újra előlről. Nem volt kellemes.

– *Ezek szerint nap mint nap bejárt a gyárba?*

– Igen, de nem mindig nyolc órát. Ha edzés volt délután, akkor délig dolgoztunk. Ha meg menni kellett a gyárak között elintézni valamit, akkor Zsolnai Laci, a gyárigazgató ment tárgyalni, és elvitt magával. Míg ő beszélgetett, én meg addig futballoztam a többi vezetővel.

– *1959-ben hogyan sikerült bajnokságot nyerniük, hiszen előtte középcsapat volt a Csepel?*

– Drága jó Jávor Pali bácsi lett újra az edző, aki emberként, pedagógusként is csodálatos volt, értett a játékosok nyelvén. Tervszerűn felépített egy nagy-

szerű csapatot. Kiemelkedő egyéniségek nem voltak nálunk, csapatként emelkedtünk a többiek fölé. Remekül összeszokott, egységes együtttest alkottunk, mindenki ellen bátran játszottunk, nem ijedtünk meg az úgynevezett sztárcsapatoktól sem.

– *Emlékszik még a bajnokság döntőjén a mindent eldöntő gólról?*

– A Fradival játszottunk telt ház előtt itt Csepelen. A bíró adott egy kicsit röhejes tizenegyest nekik. Még maguk a fradisták is nevettek rajta. Egyenlítőnk kellett, de már nem nagyon bíztunk benne, amikor szöglethez jutottunk. Mielőtt elvégeztem a szögletet, mondtam Kleibán Antinak, aki különben nagyon jól fejtelt, hogy kicsim, gyere előre, belövöm a labdát, te csak állj oda, és ugorj fel, ne törődj semmivel. Berúgtam úgy fejmagasságban a labdát, és hopp, ő meg bebólintotta a bal sarokba. Az „x” nekünk kedvezett, mert a gólarányunk jobb volt, mint az MTK-é, így nyertük meg a bajnokságot.

– *Sajnos a sérülései egyre többször kiújultak. Valóban ilyen súlyos volt a brazilok ellen elszenvedett izomsérülése?*

– Azt kell, hogy mondjam, igen. Hiszen teljesen soha nem épültem fel belőle, és hiába léptem pályára még utána többször is címeres mezben, igazából sosem lettem ugyanaz a futballista, mint korábban. Sokáig még sérülten is játszottam a Csepelen.

– *Már visszavonult, amikor a csapat kiesett az első osztályból.*

– Igen, már előző évben is látszódott, hogy baj lesz. Lassú volt a védelmünk. Egyetlenegy gyors emberünk volt, Takács Gyurika. A csatársor meg keveset mozgott.

– *1961 nyarán fejezte be a pályafutását. Húsz évet lehúzott Csepelen, ezek után, gondolom, rendeztek egy szép búcsúmérkőzést önnek?*

– Semmit. Csepelen nem volt szokás búcsúmeccseket rendezni, talán korábban csak Gere Józsi bácsinak volt búcsúmérkőzése. Nekem azt sem mondták, hogy köszönöm.

De, uraim, én azon a mérkőzésen játszottam!

– *Őn is megpróbálkozott az edzői pályával, de sajnos kevés ismeretünk van róla. Mi történt önnel azután, hogy abbahagyta az aktív labdarúgást?*

– Nem úgy indultam, hogy edző legyek, legfeljebb, hogy gyerekekkel foglalkozzam. Kis kölyökcsapatokkal szívesen dolgoztam volna. Kisegítő edzőnek hívtak Fekete Karcsi, az egykori csepeli jobbösszekötő a Szabadkikötő csapatához, ahol egy évet töltöttem. Hasonló minőségben dolgoztam a Csepel Autónál is, ide Lőrincz Emil, a Vasas korábbi jobbátvédje útján kerültem, aki még Lóránt Gyulával alkotott védőpárost. Aztán egyszer megkerestek Kaposvárról, akik akkor utolsó előttiek voltak, hogy nem vállalnám-e el a Vasasnál

az edzőséget, mert lemondott az edző. A csepeli gyárból sokan lementek Kaposvárra dolgozni, ők ismertek és ajánlottak. A Kinizsi, a későbbi Rákóczi az NB II-ben szerepelt, mi a harmadosztályban. Olyan jobbszélsőm volt, mint a Szentgróti János, aki a Göröcsékkal is játszott az ifjúsági válogatottban. Nekem nagyon nehéz volt Csepelről kimozdulni, mégis elvállaltam. De a klubnál elég nagy káosz volt akkoriban, a munkafeltételek sem rendeződtek, így egy év múlva közös megegyezéssel szerződést bontottunk.

– *Hogyan került később Pápara edzőnek?*

– Pápan sok ismerősöm élt és a szomszédban van a szülőfalum, Mersevát. Csepelen laktam, de minden vasárnap meccs után hazamentem Mersére, egy-két napot maradtam, mert akkoriban a szüleim már nyugdíjasként visszaköltöztek Vas megyébe.

– *Milyen csapat volt a Pápai Textiles?*

– Az NB II nyugati csoportjában szerepeltünk, jó kis csapatunk volt. Szép Tóni a kapuban, aztán a center Keresztes Lajos, a centerhalf Áldozó Miska vagy a Krasnyánszky Gábor, akik hirtelen eszembe jutnak. A fiatal balszélsőm, a Hauzer Tibi később Szombathelyen NB I-es játékos lett.

– *Miért jött el mégis Páparól?*

– Akkor nekem már annyira fáj a lábam, hogy nem tudtam megmutatni, azt hogy a labdával mit és hogyan kérek, legfeljebb rajzoltam a táblára. Nekem az már nem ment, hogy én rajzolgassak, nem vagyok én rajztanár. Messze is volt nekem, sokat utaztunk vidékre az NB II-ben. Meg a család, ott volt a két gyerek. Mondtam a Bálint Jóskának, az elnöknek, hogy én tovább nem csinálom, megyek vissza Csepelre. Megértette a problémámat, visszatértem Csepelre.

A már említett **Hauzer Tibor** is szívesen gondol vissza pápai éveire és Tóth II Józsefre. 1973 és 1985 között a Haladás VSE balszélsője, sokszoros utánpótlás- és egyszeres B-válogatott volt. Pályafutását Ausztriában fejezte be, ahol még negyvenévesen a Landesligában gólkirályi címet szerzett.

„1967-ben, második gépipari szakközépiskolás koromban kerültem a Pápai Textileshez. Én a tartalék csapatban játszottam, de az edzéseink az első csapattal együtt voltak. Tudtuk, hogy az Aranycsapatban is játszott, gyerekként felnéztem rá, mint edzőről és mint emberről is csak a

legjobbakat mondhatom el. Ami megmaradt bennem, hogy bemutatta a gyakorlatokat, nemcsak szóban mondta el, hogy mit kér tőlünk. Olyat nem kért, amit ő nem mutatott volna meg nekünk. Megtisztelő volt számomra, hogy fiatal korom ellenére odavett a felnőttcsapathoz is, először csak tíz-húsz percekre tett be, majd egyre többet játszatott. Az NB II-ben erős középcsapat voltunk, neki köszönhetem, hogy NB-s játékos lettem. 1970-ben elváltak útjaink, bevonultam katonának, majd az élvonalba hívtak Szombathelyre. Néhány év múlva egy Csepel–Haladás bajnoki mérkőzés után odajött hozzám és gratulált a játékomhoz. Erre még ma is büszke vagyok.”

– *Egyelőre befejezte az edzősködést, de, feltételezem, voltak még tervei, mert 1972-ben mestervizsgát tett.*

– Gondoltam, csak legyen meg a papír. Iskolába jártam, tanultam rendesen. Kicsit humoros volt, amikor az angolok elleni 7:1-es mérkőzés taktikáját tanították, én meg mondtam, hogy „De, uraim, én azon a mérkőzésen játszottam!” Kicsit meglepődtek. Egyébként az egykori Fradi-játékosnál, Csanádi Árpádnál vizsgáztam, aki akkor a Magyar Olimpiai Bizottság főtitzára volt. 1957-ben két húsvéti torna mérkőzésen szerepeltem a Ferencvárosban, amikor ő volt a zöld-fehérek edzője. Szóval jól ismertük egymást. Tételt húztam, el akartam kezdeni a tételemet, mire Árpi azt mondta, ne vicceljek, majd elbeszélgetünk. Később Szigetújfalun rövid ideig még edzősködtem az NB III-ban, aztán teljesen felhagytam a futballal, már csak a gyárban dolgoztam egészen a nyugdíjazásomig.

– *A Csepelnél nem dolgozott edzőként?*

– Nem, ők nem hívtak. Inkább az iskolából vitték a tornatanárokat, engem nem hívott senki. Pedig tudja, milyen örömmel foglalkoztam volna gyerekekkel? Az lett volna igazán az én világom!

Nyugdíjas évek, megkésett elismerések

Tóth II József a Csepel Művektől 1989-ben vonult nyugdíjba. Nyugdíjas-ként is megmaradt egyszerű, földön járó embernek. A csepeli pálya közelében fekvő Gól borozó is, ha mesélni tudna, sok-sok emlékezetes összefövetel elevenedne meg. Józsi bácsi, Kleibán Antal és még néhány csepeli öregfiú, drukkerek és ismerősök jártak hosszú évekig egy társaságba, itt nosztalgizáltak, nekik volt még miről. Aztán Kleibán Antal 2011-ben meghalt, Józsi bácsi lába is egyre többet rakoncátlankodott. Lassan el-elmaradtak a találkozók.

Évekkel ezelőtt még a régi „nagyok” örökös találkozóhelyükön, a Régi Sípban jöttek össze. A nosztalgiadélutánok mindig jó hangulatban teltek, ugratásokkal, anekdoták segítségével felidéztek fiatalságukat, aztán a végén egy kis magyar nóta. Tóth II Józsefet nagyon sok helyre hívták élménybeszámolókat tartani, amíg egészsége engedte, el is ment mindenhova.

Tóth II József: „A múltban két dolgot nagyon sajnálok, hogy nem lettem olimpiai bajnok és a világbajnokság nem úgy sikerült, ahogy azt elterveztük. Ráadásul a világbajnoki ezüstérmemet évekkel ezelőtt ellopták a lakásomból, amikor tévések jártak nálam, és nagy volt a felfordulás. De különben nagyon örülök annak, ahogy alakult az életem, mert nekem itt, Csepelen a futball sok jót adott. Játszottam a kölyökcsoportban, aztán az ifiben és a felnőttek között is, ahol bajnokságot nyertünk. A gyár is sokat jelentett nekem, megélhetést adott, és sok ismerőst, barátot is. Egy dologban van hiányérzetem, hogy nem foglalkozhattam fiatalokkal. Az utóbbi években Csepelen és a fővárosban is díszpolgár lettem, nagyon jól estek ezek a kitüntetések, nem voltam korábban az ilyen elismerésekhez hozzászokva.”

Valóban nem, politikai váltásnak kellett bekövetkeznie ahhoz, hogy a jogos elismeréseket megkapja. Először 2011. október 23-án Csepel Díszpolgára lett. A kitüntető címet a Királyerdei Művelődési Házban, ünnepélyes keretek között Németh Szilárd, Csepel polgármestere adta át. 2014. június 20-án

Tarlós István, Budapest főpolgármestere köszönti a főváros újdonsült díszpolgárát

pedig Tarlós István főpolgármestertől vehette át Budapest díszpolgári címét. Egy évvel később, 2015. augusztus 20-án A Magyar Érdemrend tisztikeresztje kitüntetésben részesítette Balog Zoltán, az Emberi Erőforrások Minisztériuma minisztere.

2015-ben még egy fontos megtiszteltetés érte: a mersevāti sporttelep felvette Tóth II József nevét. A falunap főprogramja a sportpálya névadó ünnepsége volt. Csillag Albert, Mersevát polgármestere avató beszédében hangsúlyozta, hogy a falu neves szülötte maradandót alkotott, s nekik kötelességük elismerni teljesítményét. Tóth II József egészségi állapota nem tette lehetővé,

A pályaavatás ünnepélyes pillanata.

Balról: Csillag Albert, Marinka Réka és prof. dr. Gadányi Károly

hogy az ünnepségen személyesen is részt vegyen, unokája és annak családja képviselte. A szalagot Csillag Albert, Mersevát polgármestere, Marinka Réka, Tóth II József unokája és prof. dr. Gadányi Károly, az MLSZ Vas megyei igazgatóságának társadalmi elnöke vágta át.

Józsi bácsi életében is fontos szerepet töltött be a család. Egy testvére volt, a húga, Mária Magdolna, aki már szintén elhunyt. Anyai ágon rokon a Ferencváros, a Haladás és a Rába ETO egykori remek középcsatára, Szabó Ferenc. Az ő pályafutása Celldömölkéről indult, majd aktív labdarúgó évei után vissza is tért szülővárosába, jelenleg is ott él.

*Ibolya és József,
a fiatal házaspár*

Tóth II József 1952-ben vette feleségül Bánhidi Ibolyát, és két gyermekük született, lányuk 1953-ban, majd hat évvel később a fiuk. A szülők után az Ibolya és a József nevet kapták. A kis Ibolya nagyon jól balettozott, tehetséges volt, a vele egyidős, későbbi híres táncművészzel, Pongor Ildikóval együtt táncolt, de feladta a táncos karriert. Két fia van, László és Zoltán, utóbbinál a kis Nimród személyében már dédunoka is született. De nem ő az egyetlen déd-

unoka, az ifjabb József Réka lányánál még három dédunoka is a család büszkesége, Flóra, Nóra és az egyéves Dóra.

Józsi bácsi a feleségével a cserkészmozgalomban ismerkedett meg.

– *Vallásos nevelést kapott, hogy beállt cserkésznek?*

– A családban mindenki nagyon vallásos volt, nagyszüleimtől kezdve apám, anyám, mindenki. Apám még kántor is volt, latinul is tudott. Pápán tanult, ott végzett mint kovácsmester. Vallásos nevelést kaptam, a cserkész-tisztünk pap is volt, Rajna atya, nála tanultam meg ministrálni.

– *Később ebből nem származott hátránya?*

– Nem. Mikor megsérültem a világbajnokságon, utána a vezetőim közül hárman eljöttek meglátogatni. Mikor meglátták a szobámban a keresztet, sőt akkor még volt két őrangyalképem is a falon, attól kezdve nem is jöttek hozzám.

– *Akkor a pártba nem kellett belépnie?*

– Nem. A munkahelyemen mondták, hogy kellene, meg jó lenne, de mondtam, hogy nem, én cserkész vagyok, semmilyen pártba nem lépek be. Nem vettem részt a politikában, sohasem voltam párttag, nem is akartam közéjük tartozni. Hívó katolikus voltam világeletemben.

– *Úgy hallottam, hogy Bécsben még Sebes Guszti bácsi is elengedte ministrálni.*

– Ausztriában játszottunk, és Bécsben elkérezkedtem a Szent István templomba (Stephanskirche – G. L.) ministrálni. A Guszti bácsi azt mondta: „Persze, Kicsim, menjél csak.” Az öreg nagyon jó ember volt. Sokan félreismerték. Amikor kint dolgozott Franciaországban, belépett a francia kommunista pártba. Az öreg többször hangsúlyozta nekem: „Kicsim, vedd tudomásul, én nem orosz kommunista vagyok, én francia kommunista vagyok. Nem mindegy!” El is mondtam mindenkinek, hogy Guszti bácsi mit mondott. Egyébként ő intézte el nekem, hogy itt, a kerületben, 1953-ban lakást kapjak.

Tóth II Józsefről élete utolsó éveiben nem feledkezett meg Csepel Önkormányzata, a Magyar Labdarúgó Szövetség, a Csepel FC és több civil szervezet sem. Születésnapjain rendszeresen felköszöntötték.

Borbély Lénárd, Csepel polgármestere (jobbról) és Fazekas Attila, a Csepel Utánpótlás SE vezetője köszönti a 87 éves Tóth II Józsefet

1982-ben térdprotézist kapott, a mozgás évről évre nehezebb volt számára. „Nem baj, próbajátéokra már úgysem hívnak” – mondogatta. Otthonában, a televízió segítségével követte a szeretett sportága eseményeit. Nagy Barcelona-szurkoló volt, elsősorban Kocsis, Czibor és Kubala miatt is.

88. születésnapján, kórházba kerülése előtt két nappal a Halmay Zoltán Olimpiai Hagyományörző Egyesület és szülőfaluja képviselői felköszöntötték, nem sejtve, hogy ezt már többé nem tehetik meg. Kórházba kerülésében nagy szerepet játszott, hogy felesége, Ibolya márciusban elhunyt. A kórházból már nem tért haza, 2017. október 9-én a legendás labdarúgó szíve megszűnt dobogni. Hűsége és kitartása a mai fiataloknak is igazi példaképül szolgálhat. Egy csapatban futballozott egész pályafutása során, annak ellenére, hogy nem mindig becsülték meg ragaszkodását, de ő mindvégig hű maradt Csepelhez.

A Halmay Zoltán Olimpiai Hagyományörző Egyesület harmonikaszóval köszöntötte fel a 88 éves Bózsit.

Halmosi Zoltán Haladás-mezt ajándékozott az ünnepeltnek.

A temetésen Borbély Lénárd, Csepel polgármestere és Sipos Jenő, a Magyar Labdarúgó Szövetség szóvivője mondott gyászbeszédet. A szertartáson tiszteletét tette a csepeli labdarúgók mellett Raduly József, dr. Fenyvesi Máté, Kú Lajos és Dunai Antal, egykori válogatott labdarúgók, valamint Wichmann Tamás világbajnok kenus is.

Tóth II József elhunytával már nem maradt senki, aki az angolok 7:1-es legyőzéséről vagy a svájci világbajnokság felejthetetlen mérkőzéseiről mesélni tudna. Végleg lezárult egy csodálatos korszak a magyar labdarúgás történetében.

Akkortól vált igazán legendává az Aranycsapat.

Emlékképek Tóth II Józsefről

Németh Szilárd. Egykori csepeli birkózó, a Magyar Birkózó Szövetség elnöke, Csepel országgyűlési képviselője és korábbi polgármestere

Apám tudta...

Édesapámtól hallottam először a nevét. „Micsoda remek szélső volt Tóth II.! Láttad volna az 1959-es bajnokcsapatban! Ma is szükség lenne rá...” A hetvenes évek elején álltunk a Béke téri pálya betonkaréjában, tökmagot majszoltunk, néztük a meccset, ő pedig többször is felemlegette a legendás csepeli labdarúgót.

Bózsai bácsi gyorsasága, szemfülessége, önzetlensége példaértékű volt a pályán. Aztán csend lett körülötte, túlságosan is nagy csend. Nagy adósságot törlesztettünk, amikor 2011-ben a nyakába akaszthattam a Csepel Díszpolgára kitüntető érmet. Azok a gyors és kiváló lábak megfáradtak... Botra támaszkodva, de büszkén vette át a kitüntetést. Szemében a régi dicsőségek fénye csillogott. Oly korban élt, amikor remekebbnél remekebb focisták közül válogathattak, amikor egy magyar B-csapat is végigverte volna a világot. 1954 májusában az „évszázad mérkőzésének” visszavágóján a Népstadionban Bózsai bácsi lőtte az Aranycsapat ötödik gólját, a 60. percben. A vége: Magyarország–Anglia 7:1.

Valódi csapatjátékos volt, aki kiszolgálta játékosársait, szolgálta Csepelt és a nemzetét.

Már akkor igaza volt apámnak...

Pál Tibor. 1958 és 1961 között a Csepel labdarúgója, az 1958–1959-es idényben a bajnokcsapat tagja. 1960-ban a római olimpia bronzérmese, kétszeres A- és sokszoros B-válogatott.

Igazi csapatember volt

1958 nyarán kerültem a Csepelhez, és rá egy évre bajnokságot nyertünk. Szerencsésnek tartottam magam, aki ilyen csapathoz kerülhetett, ott volt többek között Bózsai, vagyis Tóth II Józsi, aztán az idősebb játékosok, Takács és Bakó is, szenzációs csapat volt, ritkaságszámba ment. Nemcsak mint játékosok, hanem mint haverok, barátok is összetartottunk. Ő egy igazi csapatember volt. Csak tanulni lehetett tőle, legalábbis én a három év alatt, amíg ott voltam, sokat tanultam.

Több mint tíz év után nyert a Csepel bajnokságot. Nem játszottak nálunk világsztárok, „csak” jó futballisták. És volt egy edző, Jávor Pali bácsi, aki kiváló pedagógusi képességekkel bírt. Lehet valaki a világ legjobb játékosa, ha azonban nem tud bánni az emberekkel, edzőként nem tudja átadni a tudását. Józsinak lehetett volna mire büszkének lennie, az is volt, de nem mutatta a játékosok előtt, hanem ugyanolyan alázattal dolgozott, mint a többi csapattag. Azt a játékot, amit a jobb szélén bemutatott, azt tanítani lehetne. Sok fiatal megnézhetné, hogy mit és hogyan kell egy szélsőnek csinálni. Szenzációs futballista és egy végtelenül rendes barát volt, én jó szívvel emlékezem rá a Csepelnél eltöltött időből.

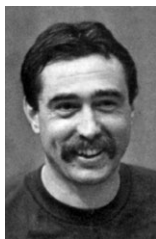
Németh Ferenc. A Csepel SC versenyzőjeként az 1960. évi római olimpián öttusa egyéniben és csapatban is aranyérmes. Kétszeres magyar bajnok. 1964-től 1967-ig a Magyar Öttusa Szövetség főtitkára, majd később vívóedzőként ért el sikereket.

A furfangos jobbszélső

Csepelen születtem, és labdarúgónak készültem. 17 éves koromig játszottam, akkor azonban egy meccsen kaptam egy csigolya környéki rúgást, aminek következtében eltöltöttek három hónapra a focitól, de később már az öttusánál kötöttem ki.

Minden Csepel-meccsen kint voltam, a pályáról ismerem Bózsit, mert meglehetősen hosszú ideig játszott Csepelen. Láttam őt a válogatottban és a Csepelben is játszani. Rendkívül furfangos játékos volt, de amellettsziszolgáló embere is volt a válogatottnak, azt tökéletesen teljesítette. Amikor Budai sérült vagy formán kívül volt, akkor biztos, hogy őt tették be a válogatottba, mert mindig pontosan végrehajtotta azt, amit kértek tőle, megbízható labdarúgónak számított. Meglehetősen gyors volt, jobbszélsőt játszott a Csepelben és a válogatottban is. Kocsis Sanyi is nagyon szerette, mert remek beadásai voltak. Sándor Csikar talán célratörőbb játékos volt, aki inkább gólt szeretett rúgni, Bózsipedig kiszolgáló.

Kifejezetten jó játékosnak tartottam, feleslegesen nem cselezett. Soha nem volt hivalkodó, hogy ő milyen nagy futballista. Én legalábbis soha nem hallottam tőle, hogy kérkedett volna, hogy ő a híres Aranycsapatban szerepelt. Nagyon szerény ember volt, a játéka mind a Csepelben, mind a válogatottban élményt jelentett a szurkolóknak.

Buzek László. A „röplabdázás Puskás Ference”, akit fénykorában a világ egyik legjobbjának tartottak. Húsz évig volt a Csepel meghatározó játékosa. A válogatottban 266 alkalommal szerepelt.

A kihagyhatatlan

Ismeretségünk a lakóhelyünkhöz is kapcsolódott, mindketten a Béke tér környékén éltünk, ami a stadiontól körülbelül két percre volt. Abban a házban laktam, amelyikben a szertáros Sebők Józsi bácsi és Keszthelyi Mihály, aki center volt annak idején a Csepelben. Mindig Sebők Józsi bácsi döntötte el, hogy ki lesz a labdaszedő a nagyok meccsén. Tolongtak a gyerekek a bejáratnál, és az öreg engem mindig kiválasztott. Később már nem labdaszedőként, hanem mint fanatikus Csepel-szurkoló jártam ki a bajnoki meccsekre, rendszeresen láttam Józsi bácsit is játszani. Úgy emlékszem rá, hogy amíg ő a Csepelben jobbszélen játszott, ő volt a „kihagyhatatlan”, olyan, mint Sándor Csikar az MTK-ban.

Időközben elkezdtem én is labdarúgó-pályafutásomat, tizenhét évesen még a Csepel ifjúsági csapatának kapusa voltam. Szerettem focizni, de egyszer a röplabdát is kipróbáltam. Egy idő után végleg a röplabda mellett maradtam, bár a foci örök szerelem maradt. Később, amikor már nevet szereztem magamnak ebben a sportágban, láttam, hogy Józsi bácsi is kijár a meccseinkre. Nem miattam, annak idején a sportolók kijártak egymás meccseire.

Sajnos ő nem örvendett olyan megbecsülésnek, mint a többiek, őt nem tartották az Aranycsapat tagjának. Mindenesetre én feltétlenül közéjük sorolom őt is, a játékbeli tudása, a válogatottban nyújtott teljesítménye alapján, úgy gondolom, ezt mindenképpen megérdemli.

Németh Nyiba Sándor. 1976 és 1986 között a Csepel SC birkózója, a moszkvai olimpia 8. helyezetteje, hatszoros magyar bajnok, később szövetségi kapitány. A De-Pression együttes alapítója és frontembere. Költő és zeneszerző.

Legendának született

Ott kezdeném, hogy én tíz évig Csepelen voltam birkózó, 28 világversenyen képviseltem Magyarországot versenyzőként és edzőként, így elég gyakran találkoztam Józsi bácsival. Legendák keringtek róla, és én mindig meséltem őt a régi időről, az Aranycsapat idejéről. Nagy szerepe volt abban, hogy az Aranycsapat című dalomnak a hangulatát meg tudtam fogni.

Rengeteg információt adott, kik milyen barátságban voltak, hogyan éltek a hétköznapjaikat, hogy mennyivel másabb időszak volt az, és hogy mennyire büszke volt arra, hogy ő az aranykosárban ott lehetett.

Természetesen a közöttünk lévő kötődés még azért is volt erősebb, mert ő Mersevátan született, én pedig Kenyeriben. A két település nincs olyan nagyon messze egymástól. A kocsmában rengeteget sztorizgattunk Józsi bácsiról. Ott állandóan téma volt, hiszen a falu is tisztában volt azzal, hogy az Aranycsapatban nem mindenki szerepelhetett. Rengeteg történetet hallottam ott.

Amikor Csepel Örökség-díjat kaptam, találkoztunk a Polgármesteri Hivatalban. Váltottunk pár szót, és jó volt látni egy örök vidám embert, akire igaz, hogy „legendákat kitalálni nem lehet, születnek győztes csillag alatt”. Józsi bácsi az a legenda volt, aki megmaradt annak a szerény, a maga hétköznapi, buszon, villamoson közlekedő, átlagos gondolkodású embernek, aki mégis egy fantasztikus egyéniség.

Takács Tibor. A Nagy Béla Hagyományörző Egyesület elnöke, az FTC Baráti Kör alelnöke.

Tiszteletjegy hálapénz helyett

A 6:3-as magyar győzelemmel végződő mérkőzés visszavágójának a százezer férőhelyes Népstadion adott helyet. Bár jómagam gyermeki izgalommal el sem tudtam képzelni, hogy én is résztvevője lehetek a nézőseregnek, a sors azonban megajándékozott azzal, hogy mégis ott lehettem. Már édesapám is csak annak köszönhetette a belépőjegyét, hogy Lantos Mihály feleségén, Farkas Gizella világbajnok asztaliteniszezőn egy kisebb műtétet hajtott végre sebészorvosként. Hálapénzt nem fogadott el, azonban a jól sikerült műtét után ajándékként egy tiszteletjegy elfogadását már nem utasította vissza. Varratszedéskor is „köszönetet” ajánlottak föl, de ő minden egyébtől elzárkózva csak annyit kérdezett: „A fiamat is vihetem?!”. Így láthattam először élőben Tóth II Józsefet játszani. Már az összeállítások közlése során az eredményjelzőkön felfigyeltem a nevére, és figyeltem a mérkőzés alatt a mozgását, labdaérintéseit és átadásait. Akkor tudatosult bennem végképp a rajongás, amikor édesapám nyakában a kapu mögül nézve láttam, hogy ismét rezeg a háló. Kisvártatva az eredményjelző táblák felé fordulva a nagy betűket már ismerve olvashattam, hogy gólszerző Tóth II József.

A svájci világbajnokságon kiváló játékával részese volt a 4:2-es magyar győzelemmel végződő diadalnak Brazília ellen. Sajnos az ádáz küzdelmű mérkőzés közben ő is sérülést szenvedett, azonban cserlehetőség híján végig a pályán maradva segítette a csapatot.

Ennyi év távlatából megható volt számomra, hogy meghívott vendég lehettem azon az ünnepségen, amikor Tarlós István főpolgármester Budapest Díszpolgára címet adományozta egykori egyik kedvenc játékosomnak. Nem is gondoltam volna kiskoromban, hogy az élet megadja nekem, hogy együtt ünnepelhetek vele.

Szobor-együttes az Aranycsapat két csepei legendájának

2017. november 25-én felavatták a Tóth II József és Czibor Zoltán labdarúgók pályafutásának emléket állító egészalakos bronzszobrot a Béke téren, a Csepel Stadion bejáratánál. Az emlékmű Budahelyi Tibor és Lelkes Márk szobrászművészek közös alkotása. A két „mágikus magyar” egy ideig együtt futballozott a Csepelben, később Czibor Zoltán a Honvédba igazolt, de barátságuk örökre megmaradt.

Borbély Lénárd, Csepel polgármestere avató beszédében kiemelte, hogy rendkívüli a nap, amikor két legendás csepeli labdarúgónak állítanak emléket. Mindkettőjük számára a tisztesség, sportszeretet, a siker érdekében végzett szorgalmas munka jelentette az értéket. Valódi példaképei lehetnek a mai fiatal focistáknak.

Németh Szilárd országgyűlési képviselő, a szoborállítás kezdeményezője Orbán Viktor miniszterelnök köszöntő levelét olvasta fel. „A magyar nemzet sokat köszönhet az Aranycsapatnak, mert a legendák megmutatták akaraterejüket, szorgalmukat, amelyekkel diadalt arattak. Czibor Zoltán és Tóth II József bizonyították, hogy a magyarok nagyra hivatottak” – állt a levélben.

Az emlékművet a jelenlévő prominens vendégekkel közösen a „Rongylábú” lánya, Czibor Zsuzsanna és Bózsi bácsi fia, Tóth József leplezték le.

